

ÇOKLU ORTAM AKTİVİTELERİYLE METİN ÖĞRETİMİNE BİR MODEL (Fabl Örneği)

“A SAMPLE OF THE EVALUATION OF A TEXT BY USING MULTIMEDIA ACTIVITIES”

Aslı ASLAN¹

Sedat MADEN²

Erhan DURUKAN³

Özet

Eğitim yaklaşımları teknolojideki hızlı gelişmelere paralel olarak boyut değiştirmiş ve süreç temelli öğrenmeyi şart koşmuştur. Sürece dayalı öğrenme beraberinde yeni araç-gereç ve teknikleri öğreticinin kullanımına sunmuştur. Tüm bilim ve bilgi alanlarında görülen bu değişimin en belirgin örneklerinden biri, teknolojik bazı materyallerle öğrencilerin dağarcığını zenginleştirme ve temel dil becerilerini geliştirmeyi hedefleyen çoklu ortam aktiviteleridir. Dil öğretimini öğretici ve öğrenci açısından daha zevkli ve kalıcı kılma noktasında kolaylıklar sağlayan bu aktivite, La Fontaine’in ‘Tavşanla Kurbağalar’ adlı fabl metni üzerinde uygulanmıştır. Uygulamada hazırlık, okuduğunu anlama, sözcük edinimi ve yazma çalışmalarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çoklu ortam, Türkçe öğretimi, metin işleme.

Abstract

Educational approaches have altered its dimension in parallel to the developments in technology; thus, requiring process-based-learning. This type of learning provide the teachers with new facilities and methods. One of the most prominent example of this change in all science and knowledge areas is the multimedia activities which aims at improving students’ basic language abilities as well as enrich their knowledge store. These activities, which help students learn in a more entertaining atmosphere and facilitate them to remember what they learn in the following years, are implemented in the fable entitled “A Rabbit and Frogs”. In this practice, comprehending the readings, acquiring new words, and writing exercised are underscored.

Key Words: Multimedia, Turkish language teaching, evaluation of a text

GİRİŞ

Eğitim teknolojileri, öğretim içeriğini hedefe ulaştırmak için her türlü araç-gereci kullanmayı şart koşar. Öğretim ortamında bilginin edinimi ve aktarımını sağlayan her türlü unsurun yapılandırılması teknolojik bir süreç gerektirir. Çoklu ortam aktiviteleri de bilginin izletilerek, dinletilerek ve uygulatılarak sunulmasını sağlayan çoklu bakış açısına sahip bir iletişim yoludur. Bilginin sunumu için çoklu ortamlarda metin, ses, canlandırma (animasyon), video ve etkileşimli faaliyetler görülebilir.

Çocuk düşüncelerinin örgütlenmelerini sağlayan çoklu ortamlar; metin, animasyon, fotoğraf, video, web sayfaları veya uzmanlardan öğrendiğimiz diğer tekniklerle beceriden daha fazlasını, daha geniş bir düzlemde sağlar.⁴ Bu ortam türleri şu şekilde gösterilebilir:

---

¹ Türkçe Öğretmeni

² Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

³ Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

⁴ <http://www.youthlearn.org/learning/activities/multimedia/index.asp> 07-01-2009.

*Çoklu ortam; metin, grafik, animasyon, ses veya videonun bütünleşmesi olarak tanımlanabilir. Öğretmen tarafından oluşturulan powerpoint sunumları, öğretim veya referans için kullanılan çoklu ortam ansiklopedileri gibi ticari yazılımlar veya bilgi aktarma ve oluşturma için çoklu ortamı kullanmada öğrencilerin doğrudan meşgul olduğu aktiviteler çoklu ortamın içeriğini oluşturur.*⁵ Ses ve video sistemleri vasıtasıyla müzik ve dansla desteklenmiş dersler öğrencinin öğrenme alışkanlığı ve motivasyonuna olumlu katkı sağlar. Konuşan ve müzikle eğlenceli hâl alan ders kitapları çoklu ortama sahip öğretim süreci için örnek materyallerdendir.

Öğrenciler, çoklu ortam aktivitelerine katılarak; “teknolojiyle ilişkili olarak gerçek dünya tecrübelerini, ekip çalışmasının değerini, etkili iş birliği tekniklerini, farklı araçların önemini ve etkisini, farklı izleyicilerle iletişim kurmayı, rekabet yollarında bilginin nasıl sunulacağını, karışık içeriğin analiz ve sentezi için gerekli olan teknikleri, araştırma, planlama ve organizasyon becerilerinin önemini, konuşma becerileri ve sunumun önemini, yapısalcı geri dönütün sağlanmasını ve nasıl kabul edileceğini, yaratıcı fikirlerini nasıl açıklayacaklarını, hem donanım hem de yazılım olarak teknolojik kaynakların kullanımını, çoklu ortamın planlanması, düzenlenmesi, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için ne kadar zamana ihtiyaç olduğunu öğrenirler.”⁶

Çoklu ortam (Multimedya) için belli bir tanım yapmak ve çoklu ortamı terimleştirmek zordur. Çoklu ortam; “Bir dönem müze ve galerilerde kullanılan sunuları, power point sunuları ile öğretimi, zamanla video ve sese dayalı kasetlerle öğretimi ve çağımızda ise konuşan kitapları ve web sayfalarını özellikle de bilgisayar yazılımlarını içine alan oldukça geniş ve devamlı bir değişim içinde olan bir iletişim şeklidir.”⁷ olarak tanımlanabilir.

MATERYALLER VE SÜREÇ

Çoklu ortam aktiviteleri ile dinleme becerisini geliştirmek için okuma-anlama derslerinde “önceden kaydedilmiş işitsel ve görsel bantlar kullanılır. Okuma, yazma ve konuşma becerileri böylece diğer birçok aktivite aracılığıyla gelişir. Bu yaklaşımda, konuşma ve yazmada yaratıcı aktiviteler, dinleme ve okuma - anlama aktivitelerinin dışında kendiliğinden oluşur.”⁸

Uygulama aktiviteleri için örnek olarak 6. sınıf Türkçe ders kitabından La Fontaine’in ‘Tavşanla Kurbağalar’ adlı fabl metni seçilmiştir.⁹

La Fontaine’in ‘Tavşanla Kurbağalar’ adlı fabl, bir tavşanın yalnız kendisinin korkak olmadığını ve tüm canlıların korkabileceği bir şeyler olduğunu anlamasını konu edinir. Tavşan yalnızlıktan korkan bir hâledir, deliğinden dışarı çıkmamak için çaba gösterir. Ama bunu da başaramaz. Korkusu onu küçük

⁵ <http://fcit.usf.edu/multimedia/overview/overviewc.html> 19/01/2009.

⁶ <http://fcit.usf.edu/multimedia/overview/overviewc.html> 19/01/2009.

⁷ Collins Janet, **Teaching and Learning with Multimedia**, Routledge Falmer, London 1997, s. 3.

⁸ <http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algermon/index.html> 18/12/2008.

⁹ Altıntaş Güldane ve Bursalıoğlu Yeliz, **6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı**, Özgün Matbaacılık, Ankara 2006, s.67.

bir sesle dahi deliğinden dışarı fırlatabilmektedir. Ancak tavşan yalnız kendisinin korkak olduğunu ve diğer canlıların güçlü, korkutan nitelikte olduğunu düşünerek bu hâle gelmiştir:

“İçini kemiren korku yüzünden.

--Ne mutsuzluk, diyormuş, kendi kendine;

.....

Her an yerinden hoplamak zorundasın.

.....”

Sonunda, tavşan korkusundan yaptığı ani hareketle diğer hayvanların da korkabileceğini hatta kendisinden de korkabileceğini görmüştür:

--Yaa, demiş tavşan;

Demek yalnız ben değilmişim korkan, ...

Bir tek değil hem de bir sürü kurbağa!

Ben neymişim meğer,”

Korkunun her canlı için normal bir özellik olduğunu korkarak anlamıştır. Yazar, fablda tavşanın korkusunu doğal akışıyla vermek için yansıma sesleri de kullanmıştır:

“Bir yel, bir nefes, bir gölge, bir çıt,/ Yürek hemen pıt pıt. ”

Korkunun bir zorunluluk olduğunu düşünürmüş:

“Korkak, korkmaz olur mu?”

Korkusunun yenmenin yolu olarak kendinden daha çok korkan canlıları fark ederek keşfetmiştir. Bir de genellemeye ulaşmış:

“Hiçbir korkağı yoktur ki dünyanın / Kendinden daha korkağını bulmasın.”

“Her canlı diğerinden daha cesurdur.” anlayışı, korkmamak gerektiğini gösterir. Cesareti ve kendine güveni işaret eder. “Korku, canlılar için normal bir nitelikler.” çıkarımı çocuklara tavşanın dilinden verilmektedir.

La Fontaine, fabllarında hayvanları kişileştirerek kötüyü gösterip iyiyi keşfettirerek faydalı bir ders çıkarılmasını amaç edinmiştir. Bu fablında da tavşan başkahraman olarak verilecek dersi dile getirmiştir. Şiir formunda bir masal havası veren metin gayet rahat ve akıcı bir okuma ve anlama özelliğine sahiptir.

Fabl içerdiği kavram, duygu, olay ve verdiği mesaj bütünlüğüyle örnek davranış ve becerileri içermesi nedeniyle öğretim etkinliğimize uygundur. “Tavşan ve Kurbağalar” adlı fablın çoklu ortam aktiviteleriyle öğretimi, hem öğretici hem de öğrenci açısından son derece zevkli ve kalıcı olacaktır.

Çoklu ortam faaliyetleri; okuma-yazma uygulamaları, işitsel-görsel etkinlikler, analogi ve gelişmiş düzenlemeler gibi okuma öncesi alıştırmaları içerir. Gelişmiş düzenlemeler ve analogi, fablın başlığı üzerinde öğrencilerin aktif olarak önceden var olan bilgilerini kullanımına yardım eder. Böylece öğrencinin var olan bilgisiyle onların okuma anlama için ihtiyaç duydukları bilgi arasındaki boşluğa köprü kurar. Okuma ve yazma aktiviteleri, öğrencilere metinden hareketle bilgi edinmede ve böylece yazının çeşitli şekilleri vasıtasıyla bu bilgiyi genişletmede yardımcı olur.¹⁰

Çoklu ortam uygulamalarında öğretim konusu, süresi, öğrencilerin sayısı, özellikleri ve diğer ortam koşullarına göre işitsel – görsel ve harekete araç ve materyaller seçilir ve kullanılır. Çoklu ortamlarda kullanılan araç ve materyallerin öğretime yönelik işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencinin dikkatini çekerek onları güdüler.
- Öğrencinin duygusal tepki vermesini sağlar.
- Kavramları somutlaştırır.

¹⁰ <http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algernon/index.html> 18/12/2008.

- Anlaşılması zor olan kavramları basitleştirir.
- Şekiller yoluyla bilginin düzenlenmesini ve alınmasını kolaylaştırır.¹¹

İşitsel ve görsel medya ürünleri çeşitli şekillerde bütünleşerek öğretime katıldıklarında öğrenciler daha kolay öğrenebilirler. Görsel araç-gereçleri söze dökmek daha iyidir. Kişisel yorum çoklu ortamda etkilidir. Materyalleri kullanma ve süreçteki hız öğrencinin istek ve ilgisine göre esneklik arz edebilir. Okuma-anlama çalışmalarında öyküleme ve düşünceleri belirleme video ile yapılabilir. Görseller sesli materyal için bir ünlemdir. Ancak her zaman birbirine paralel olmalıdır.¹² Görsel ve işitsel medya, birbirlerinden bağımsız bilgiyle yüklü olsalar da görseller, aradaki kopukluğu giderebilir. Bu nedenle işitsellik görsellerle daha somut bir hâl almalıdır. Burada işitsel ögenin oluşturduğu tablo dikkate alınmalıdır. Her ses, bir görüntüyü beraberinde getirir. Örneğin;

Tüfek ve top atışı savaşın seslerini ya da acı dolu çığlıklar bir savaş sahnesinin görselini tamamlarlar. Savaşın vahşiliği ve tahrip ediciliği ayrı ayrı her iki medya kanalıyla iletilir; fakat etki, iki unsurun birlikte kullanımıyla şiddetlenir.

Birden fazla öğrenme şekli (görsel-işitsel-kinestetik) destekleyebilen çoklu ortam aktiviteleri, öğrencinin motivasyonunu artırır ve bilgiye hızla ulaşımına olanak sağlar. Çoklu ortam aktivitelerinde mutlaka bir problem olmalı ve bu problem çoklu ortam (multimedya) araçları ile çözülebilmelidir, tartışma ve geri dönüt sıcaklığına yapılmalıdır. Öğretmen süreci buna göre planlamalıdır. Gerekli materyal sağlandıktan ve öğrenci ortamı benimsedikten sonra süreç kendiliğinden işleyecektir.

METİN ÖĞRETİMİNDE KULLANILABİLECEK ÇOKLU ORTAM AKTİVİTELERİ: Tavşanla Kurbağalar Fablı Örneği

1) Ön Okuma Aşaması

Ön okuma aktivitesinde ilk olarak, “*Masal Bahçesi*”¹³ isimli multimedya audio cd’den bir masal izletilir. Olayın çocukların zihninde yer edinmesi sağlanır. Masalın kahramanları belirlenir ve seçilmiş örnek metne geçiş yapılır. Görsel ve işitsel bir multimedya materyali olan audio cd çocuğun görsel olarak bir televizyon ekranını uzaktan kumanda ile yönetmesi ile çalışır. Çocuk istediği masala elindeki kumanda ile ilerleyebilir, sesi azaltıp çoğaltabilir. Bu tür çoklu ortam (multimedya) sağlayan cd’ler, derse giriş için mükemmel bir motivasyon yaratır. *Masal Bahçesi* isimli bu multimedya audio cd’si çocuklara eğlenceli ve öğretici zaman geçirme imkânı verir.

(Bilgisayar ya da vcd’deki çoklu ortam “Masal Bahçesi” ekranı)

¹¹ Güngördü Ersin, “Öğretimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken Özellikler”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 157, (2003).

¹² <http://www.mtsu.edu/~itres/itt/VisualAudioHandout/page7.html> 25-12-2009

¹³ Masal Bahçesi audio cd: Redoks Multimedya & Elif Video Yay. İstanbul; www.redoks.com

Örnek fabl okunur. Sonra “ön okuma çalışma kâğıdı -bir yazı veya bir konuşma alıştırması olarak- yapılabilir. İkinci ön okuma alıştırması, öğrencilere bu fablda karşılaşacakları bazı yeni kelimelerle bazı yeni fikirler ve kavramları sağlayan terimlerle bir referans listesi sunar. Bu referans ve terimler, onlara okuma-anlama, yazma ve kelime geliştirme alıştırmalarında kullanmaları için gerekli olacaktır”.¹⁴

Yazma alıştırmasında, öğrencilerden “Tavşanla Kurbağalar” adlı fablın giriş bölümünü düz yazıya aktarmaları (gerekten düzeltmeleri de yapmaları) istenir. Böylece öğrenciler, herhangi bir şiiri düz yazıya aktarmayı deneyimler; ayrıca herhangi bir yazıyı düzeltme, telaffuz, imla ve gramer bilgisini test etme şansına sahip olur. Bu alıştırma, sayılan tüm becerilere ek olarak kendi çalışmalarını gözlemlemek ve öğrenmede aktif bir rol almak için de onları teşvik ederek kendi yazılarındaki hatalarını düzeltme ve bulma, ayrıca bakış açılarını geliştirmede öğrencilere yardım eder. Sonuçta, düz yazıya aktarma ve gerekli düzeltmeleri yapma alıştırmaları öğrencilerin fabla genel bir giriş yapmalarını sağlar.

2) Okuma ve Yazma Aşaması

Dersin ikinci kısmında, “öğrenciler ev ödevi için fablı okumakla görevlendirilirler. Öğrenciler evde fablı okuduktan sonra, sınıfta birçok okuma-anlama alıştırmalarını tamamlarlar”.¹⁵

İlk olarak, öğrencilerin fablın olay akışını, karakterlerini, olayın konusunu ne seviyede anladıklarını tespit etmek amacıyla çoktan seçmeli soru tiplerine sahip bir okuma-anlam kurma alıştırması uygulanır.

2.1 Okuma – Anlama Alıştırması

Yönerge: Aşağıdaki ifadelerden en iyi cevabı seçiniz.

1) Okuduğunuz metnin konusu nedir?

- a) Yalnız bir tavşanın hayatı.
- b) Hayvanların arkadaşlığı.
- c) Korkak bir tavşanın korkusunu yenmesi.

2) Fablda olayın geçtiği yeri nasıl tanımlarsınız?

- a) Tavşan ve kurbağaların bulunduğu bir göl kenarı.
- b) Bir tavşanın dolaştığı ağaçlık.
- c) İrili ufaklı birçok çukurun bulunduğu bir yol.

“Hiçbir korkağı yoktur ki dünyanın

3) *kendinden daha korkağını bulmasın.” cümlesi aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?*

- a) Dünyada hiç korkak yoktur.
- b) Kendinden daha korkağı yoktur.
- c) Kendinden daha çok korkan mutlaka vardır.

4) İnsanın kendine güvenmesi, korkunun doğal bir duygu olması açısından okuduğunuz fablı değerlendirdiğinizde fablın mesajını veren karakteri kimdir?

- a) Kurbağa
- b) Tavşan
- c) Kurbağalar

5) Tavşanın deliğine girip düşünmesinin nedeni nedir?

- a) Fırtına meydana gelmesi.
- b) Tavşanın her şeyden (seslerden bile) korkması.
- c) Hayvanların saldırgan tutumu.

¹⁴ <http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algernon/index.html> 18/12/2008.

¹⁵ <http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algernon/index.html> 18/12/2008.

6) Tavşanın kendi kendine

“Yediğin yemek boğazından gitmez.

Hiçbir şeyin tam keyfini çıkaramazsın.

Her an yerinden hoplamak zorundasın.

Yaşamak mı denir bu benimkine?

Kör olası korku uykularımı bile

Gözlerim açık uyutturuyor bana.” demesi onun nasıl bir kişi olduğunu gösterir?

- a) Tembel
- b) Hareketli
- c) Korkak

7) Fablın başkahramanı kimdir?

- a) Kurbağa
- b) Tavşan
- c) O (Sivri akıllı)

8) Fabldaki olağanüstü(gerçek dışı) özelliklere örnek veriniz.

- a) Tavşanın deliğinde düşünmesi.
- b) Kurbağaların göle atlamaları.
- c) Hayvanların konuşurulması.

9) Fablın sonuç bölümünü bir cümleyle ifade etmek isteseyiz aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz?

- a) Tavşanın (deliğinden fırlayıp kurbağaların korkarak göle atlamalarını sağlaması ile) sadece kendisinin korkmadığını anlaması.
- b) Tavşanın kurbağalarla oynaması.
- c) Tavşanın deliğinden çıkıp yemek araması.

10) Okuduğunuz fablın ana fikri nedir?

- a) Her canlı diğerinden daha cesurdur. (Her canlı korkabilir.)
- b) Tavşan güçlü bir hayvandır.
- c) Tavşanla kurbağa iyi geçinir.

Okuma – Anlama Alıştırmasının Cevapları:

1)C 2)A 3)C 4)B 5)B 6)C 7)B 8)C 9)A 10)A

Okuma- anlama alıştırmasının tekrarı ve anlam kurmayı kontrol için, öğrencilere kendileriyle tavşanın başından geçen olaylar arasında bağlantı kurmalarını sorgulayacak bir yazı yazmaları istenir. Yazma ödevi, fabldaki tavşanın deneyimleriyle öğrencilerin kendi deneyimlerini karşılaştırma ve deneme yapma ilişkisini sorgular. Bu yazma alıştırması, ayrıca tavşanın nasıl bir karakter ve kimliğe sahip olduğunu bulmalarında yardımcı olur. Sonraki alıştırma, geliştirme üzerinde odaklanır. Aşağıda örneği sunulan oluşturma alıştırmasında, öğrencilerin kökler ve ekleri *doğru bir şekilde birleştirmesiyle* fablda geçen sözcükleri oluşturmaları sağlanır. Öğrenciler, fablın yardımıyla bu alıştırma yaparlar. Sonra onlar, bu alıştırmadaki cümleleri tamamlarlar. Böylece bu alıştırma, öğrencilerin sözcük hazinelerini zenginleştirmelerine katkıda bulunmuş olur.¹⁶

2.2 Sözcük Aşaması**2.2.1 Sözcük Oluşturma**

Yönerge: Aşağıda fablda geçen sözcükler hecelerine bölünmüş durumdadır. Bu heceleri birleştirerek boşluğa uygun sözcükleri yerleştiriniz.

la- mak- kör- u- tu- şan- ru- ğer- yor- cup- sı- maz-

¹⁶ <http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algermon/index.html> 18/12/2008.

de- li- ğin- de- pat- kork- tav- yut- kor- ku- la- kor-
dü- riş- te- ö- la- mış- me- cup- hop- ki- kak- o-

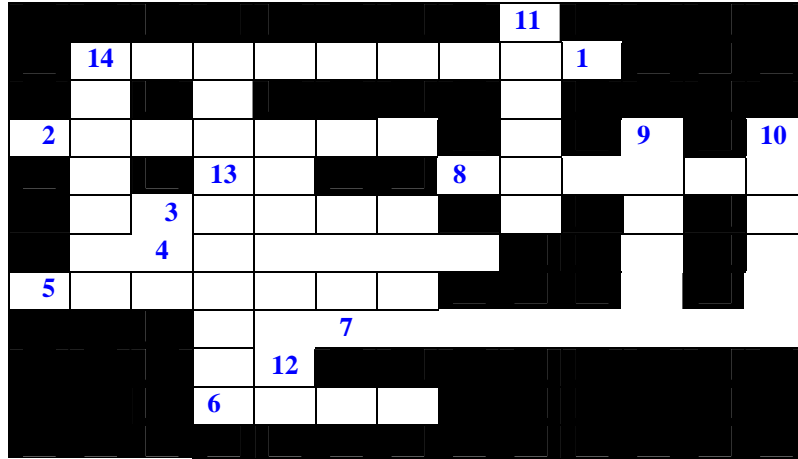
- 1- Bir tavşan düşünüyormuş .....
- 2- Dalmış derinlere .....
- 3- İçini kemiren ..... yüzünden.
- 4- ..... yaratılmış olmak.
- 5- Her an yerinden ..... zorundasın.
- 6- .....korku uykularımı bile
Gözlerim açık ..... bana.
- 7- Korkak, ... olur mu?
- 8- Kulaklar .....,
El ayak tetikte.
- 9- Bu sefer kurbağaların .....,
- 10- Ben neymişim .....,
- 11- .....atlamışlar suya,

Oluşturma Alıştırmasının Cevapları:

1) deliğinde	7) korkmaz
2) tavşan	8) kırıste
3) korku	9) ödü patlamış
4) korkak	10) meğer
5) hoplamak	11) cup cup
6) Kör olası / uyutturuyor	

Oluşturma alıştırmadan sonra öğrenciler, bir önceki alıştırmada yer almayan sözcükleri kullanarak aşağıda örneği sunulan karışık bir bulmacayı tamamlamak için küçük gruplarla birlikte çalışırlar.¹⁷

2.2.2 Sözcük Bulmaca

Soldan Sağa/ Sağdan Sola:

1. Canlılığını, hayatını sürdürmek, nefes alıp vermek
2. Gerçeği iyi gören ve ona göre davranan, zeki
3. Evcil hayvanlar topluluğu
4. Topluluk hâlinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan canlı
5. İçgüdüleriyle hareket eden canlı, düşünemeyen içgüdüleriyle hareket eden canlı
6. Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz
7. Sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan

¹⁷ <http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algernon/index.html> 18/12/2008.

8. Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş, yemek yeme

Yukarıdan Aşağıya:

9. Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, oysa, oysaki

10. Kalp

11. Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü

12. Güneşe yakınlık bakımından üçüncü gezegen, acun, yeryüzü

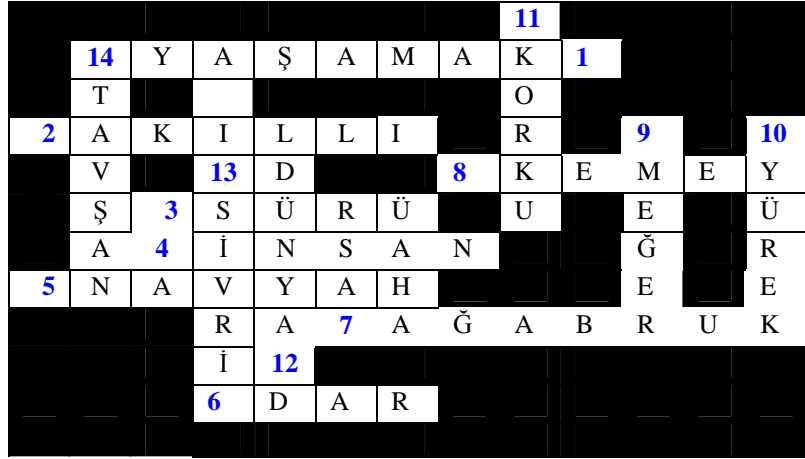
13. Ucu keskin ve batıcı olan

14. Tavşangillerden, eti yenen, hızlı koşan, postundan yararlanan bir memeli türü

Not: Bulmacayı cevaplandırmak için aşağıda verilen anahtar sözcüklerden yararlanınız.

Anahtar Sözcükler: Yaşamak Akıllı Sürü İnsan Hayvan Dar Kurbağa Yemek Meğer Yürek Korku Dünya Sivri Tavşan

Bulmacanın cevaplı hâli:

Bu ders sürecinde öğrencilere uygulanacak son alıştırmaya, fabl/masal değerlendirme raporudur. Bu raporda, öğrencilerin fabl genel çerçevesiyle değerlendirmesini sağlayacak sorular yer almaktadır.

2.3 Fabl Değerlendirme Raporu¹⁸

Öğrencinin Adı ve Soyadı:

Fablın Başlığı:

Yazar:

Resimleyen:

Fablda ne anlatılmaktadır?

Fablda olayın başlangıcını ve sona erişini açıklayınız.

¹⁸ www.educationworld.com/tools_templates/index.shtml 18/12/2008.

Fabln başkahramanını en dikkat çeken özellikleri ile anlatınız.

Fabln diğer karakterlerini tanıtınız.

Fablda bahsedilen problemi ve karakterler arasındaki benzerlik ya da farklılıkları açıklayınız.

Fablda dikkatinizi çeken önemli olaylardan birkaçını yazınız.

Fabldan hoşlandınız mı, hoşlanmadınız mı? Nedenlerini yazınız.

3) Destekleyici Çalışmalar

Destekleyici çalışmalar, fabln mesajını ve içerdiği fikir, kavram, duygu, olayları açıklamak için planlanır. “Öğrencilerin okudukları metinde karşılaştıkları kavram ve fikirleri somutlaştıran bu aktiviteler, böylece teşvik edici ve destekleyici öğrenmeye yardım eder”.¹⁹ Öğretim sürecinde kullanılan görsel, işitsel ve kinestetik uygulamalar ve materyaller yapılan çalışmaları hem desteklemesi hem de değerlendirmesi bakımından önem taşımaktadır. Geri bildirim sağlayan bu tür etkinlikler öğrencilerin ön bilgilerini ve ders kazanımlarını pekiştirip onlara günlük yaşamda örnek kullanımlarını gösterir.

3.1. Öykü Oluşturma

Örnek metinden seçilen belirli sözcükler tahtaya veya öğrencilerin görebileceği bir yere yazılır veya fişlenir. Bu sözcüklerden hareketle bir olay kurgulamaları istenir. Kahramanlarını, yerini ve diyaloglarını kendilerinin seçtiği bir olay yazısı kaleme alınır. Daha sonra bu öykülerden bazıları rol oynama tekniği ile sınıfta canlandırılır. Bu çalışma ile öğrenciler hem örnek metindeki hem de kendi öykülerindeki olay akışını, kahramanları, yer değişimi ve zaman akışını kavrar. Örnek durum ve olaylarla davranışlar kalıcı becerilere dönüştürülür. Ayrıca yeni öğrendikleri kelimeleri de doğal yaşam ortamında kullanma ve telaffuz imkânları doğar.

3.2. Görsel Materyallerle Pekiştirme

Öğrencilere, “Tavşanla Kurbağalar” fablnı takiben insanın sosyal bir varlık olduğunu ve topluluk hâlinde yaşadığını; insanların ve diğer canlıların yalnız olmadıklarını konu edinen *Lours (Ayı)*, *İki Kardeş* gibi sinema filmleri; ayrıca *Buz Devri* gibi animasyon filmleri izletilebilir. İnsanlar ve hayvanların doğal hayattaki yaşamlarını konu edinen görsel materyaller (kavram haritaları, fotoğraflar vb.) ile yalnızlık korkusunun aşılabileceği vurgulanır. Düşünce ve kavramların görsel-işitsel araçlarla öğrencilere sunulması ve uygulamalı çalışmaların yapılması (oyun, drama gibi) öğrencilere konuyu sevdirecek, konuyla ilgili görüşlerin paylaşılmasını ve sınıf içinde tartışma ortamını sağlayacaktır. Çoklu ortam faaliyetlerinde planlanmış öğretim süreci sonunda yazma çalışmasında, öğrencilerden okudukları fablda ve izledikleri film, video ve belgesellerde olay, duygu,

¹⁹ İşcan Adem, “Çoklu Ortam (Multimedya) Aktiviteleriyle “Bir Kavak ve İnsanlar” Adlı Kısa Hikâye'nin Öğretimi”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 12, (2005), s. 35-51.

düşünce ve kavramları karşılaştırarak insanın yalnızlık korkusuna karşı ne şekilde tutum ve davranış geliştireceklerine dair düşüncelerini açık bir şekilde yazılı ve sözlü olarak ifade etmeleri temel ilke olarak kabul edilebilir.

SONUÇ

Çağımızda birçok alandaki gelişim ve değişim, bilgiye ulaşmada en kestirme yollara olan ihtiyacı da beraberinde getirmiştir. Buna bağlı olarak öğretim tekniklerinde de birtakım değişikliklere, teknoloji ile desteklenmiş öğretici aktivitelere ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretim ortamlarında birçok açıdan yararlı olan çoklu ortam aktiviteleri de Türkçe ders kitaplarında yer alan temalardaki metinlerin öğretiminde ve becerilerin kazandırılmasında dikkate alınmalıdır.

Çoklu ortam aktiviteleri metin öğretiminde çok yönlü sunum ve değerlendirme imkânı sağlamaktadır. “Tavşanla Kurbağalar” adlı fabl metninin öğretiminde örneklendirdiğimiz çoklu ortam aktiviteleri ile metin öğretimi, metnin içeriğini kavratmakla beraber öğrenen kişiye eski bilgileri ile yeni bilgileri ilişkilendirme, edindiği bilgiyi yeni ortam ve durumlarda geniş bir bakış açısıyla kullanma, kendini ifade etmede kolaylık, ana dili kullanımında zenginlikler sunma gibi imkânlar vermektedir. Çok yönlü öğrenme için çok yönlü bir öğretici araç olan çoklu ortam aktiviteleri çocuklara yazma becerisinin yanında okumada, görsel okumada, medya okuryazarlığında, dinlemede sözcük hazinelerinin gelişimi ve kullanımında uygulamalı öğretim fırsatları sağlar. Birebir katılım ve tüm duylara hitap eden uyarıcılarıyla hem öğrenci hem de öğretmen çoklu ortam aktivitelerinde eleştirel düşünme ve değerlendirme için yeni ve yaratıcı teknikleri kullanabilir. Görsel-işitsel materyallerle eğitim içeriğinin öğrenciye sunulması ve öğrencinin bu materyalleri kullanmalarının gerekliliği öğrenmede kalıcılığı ve örnek yaşam tecrübelerini öğrencilere kazandırabilir. Bu tecrübe, metin aracılığıyla edinilen sözcük, kavramlar ve mesajların yeni örneklerde kullanılması açısından öğrencilerin iletişim becerileri için faydalı olacaktır. Öğrenciler sınıf içinde arkadaşları ile birlikte eğlenceli bir şekilde bilgi ve beceri kazanacaklardır.

Genel itibarıyla çoklu ortam aktiviteleri, öğrencilere tüm dil becerileri için kullanım kolaylığı ve eğlenceli öğrenme ortamları sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- ALTINTAŞ Güldane ve BURSALIOĞLU Yeliz, **6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı**, Özgün Matbaacılık, Ankara 2006.
- COLLINS Janet, **Teaching and Learning with Multimedia**, UK Routledge Falmer, London 1997.
- GÜNGÖRDÜ Ersin, “Öğretimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken Özellikler”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 157, (2003).
- İŞCAN Adem, “Çoklu Ortam (Multimedia) Aktiviteleriyle “Bir Kavak ve İnsanlar” Adlı Kısa Hikâye'nin Öğretimi”, **Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 12, (2005), s. 35-51.
<http://fcit.usf.edu/multimedia/overview/overviewc.html>.
- [http:// www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algeron/index.html](http://www.aitech.ac.ip/~iteslj/Lessons/Kasper-Algeron/index.html).
- [http:// www.educationworld.com/ tools_templates/index.shtml](http://www.educationworld.com/ tools_templates/index.shtml).
- [http:// www.mtsu.edu/~itres/itt/VisualAudioHandout/page7.html](http://www.mtsu.edu/~itres/itt/VisualAudioHandout/page7.html)